

Erich Maria Remarque (1898–1970)
Německý spisovatel, po emigraci z hitlerovského Německa žil ve Švýcarsku a USA. Světovou slávu si získal zejména románem „*Na západní frontě klid*“ (1929), jehož děj se odehrává na bojištích 1. světové války.

Erich Maria Remarque

Na západní frontě klid (úryvek)

Pod vlivem nacionalistické agitace svého třídního profesora přihlásil se hrbita a zároveň vypravěč románů Pavel Bäumer se svými spolužáky z gymnázia po vypuknutí války do armády. Své první zkušenosti s vojenskou službou líčí v následující ukázce.

Po třech a po čtyřech jsme byli rozděleni do družstev, spolu s frískými rybáři, sedláky, dělníky a řemeslníky, s nimiž jsme se rychle spřátelili. Kropf, Müller, Kemmerich a já jsme přišli k devátému družstvu, jehož velitelem byl desátník Himmelstoss.

Platili za největšího rasa na kasárenském dvoře – a to byla, jeho pycha. Zavalitý pořezek se zrzavým, bojovně nakrouceným knírem si svého času odsloužil dvanact let a síl se poloň listonošem. Obzvláště spadeno měl na Kropfa, na Tjadena, na Westhuse a na mě, protože cítil náš tichý vzdor.

Jednoho rána jsem musel čtrnáctkrát sítat jeho postel. Pokaždé našel nějakou chybu a všechno rozházel. Dvacet hodin – s přestávkami – jsem jednou mazal a kartáčoval pár prastarých bot, tvrdých jako kámen, až byly měkkoučké jako máslo a až ani Himmelstoss nevěděl, co by jim vytkl: – a na jeho rozkaz jsem kartáčkem na zuby čistě vydrhl světlou nášeho družstva; Kropf a já jsme dostali rozkaz zamést zasněžený kasárenský dvůr jen smetáčkem a lopatkou. Dali jsme se do plnění rozkazu a byli bychom meti až do zmrznutí, kdyby se k tomu náhodou nebyl nachomýtl nějaký poručík; poslal nás pryč a vynadal Himmelstossovi, co se do něho vešlo. Jediným výsledkem bohužel bylo, že Himmelstoss na nás dostal ještě větší vztek. Čtyři týdny po sobě jsem měl každou neděli stráž nebo službu, celý měsíc jsem měl tklid ubikace; – s plnou polní a s puškou jsem na rozmáčené oranici cvičil přískoky a „K zemi!“ a „Vztyk!“, až jsem byl od hlavy k patě obaleny mokrou hlinou a až jsem se zhroutil; – o čtyři hodiny později jsem se u Himmelstosse hlásil s bezvadnou výstrojí a výzbrojí a ovšem také s rukama rozedřenými do krve; – s Kropfem, Westhusem a s Tjademem jsme za třeskutého mrazu po čtvrt hodiny cvičili „pozor“, bez rukavic, hole prsty na ledové hlavní pušky, a Himmelstoss se kolem nás plížil čhaje na nejmenší pohyb, aby mohl konstatovat

neplnění rozkazu; – za jedinou noc, kolem druhé hodiny ranní, jsem běžel v kosišti osmkrát z nejhorejšího patra kasáren až dolů na dvůr, protože moje spodky vycínávaly o několik centimetrů přes okraj stoličky, na kterou každý musel naskládat a narovnat své věci. Vedle mě běžel dozorcí poddůstojník Himmelstoss a šlapal mi na prsty nohou; – při cvičení s bodákem jsem musel pokaždé šermovat s Himmelstossem, přičemž já měl v rukou těžký železný podstavce a on fortelnou dřevěnou pušku, takže mě mohl pohodně mlátit, až jsem měl paže samou modřinu; pravda, jednou mě při tom popadl nepřítelny vztek. Udílal jsem divoký výpad a vrazil Himmelstossovi takovou do žaludku, až se svalil. Když si šel stěžovat, velitel roly se mu vysmál a řekl, že má dávat lepší pozor; znal svého Himmelstosse a zřejmě mu tu trefu přál. – Dosáhl jsem mistrovství ve šplhu na skříně – a pomalu jsem začal ohrožovat světového rekordmana v disciplíně dřepu; – třásl jsem se, když jsem jenom zaslechl Himmelstossovův hlas, ale udolat nás, to se tomu splašenému poštovnímu šimlovi nepodařilo.

Jedné neděle, když jsme, Kropf a já, neshi přes dvůr barákového táboru na tvči kýbl z latriny, postavil se nám Himmelstoss do cesty. Byl svátečně napařádný, protože se chystal na vycházku. Zastavil nás a ptal se, jak se nám ta práce líbí. Věděl jsem, že to je riskantní, ale udělali jsme, jako kdybychom klopytli, a vyšli jsme mu kýbl na nohy. Začal zuřit, ale mřra byla naplněna.

„Z toho kouká kriminál,“ křičel Himmelstoss.

Kropf toho měl dost. „Ale předtím bude vyšetřování, a my povíme své,“ řekl.

„Jak to mluvíte s poddústojníkem!“ řval Himmelstoss. „Zbláznil jste se? Počkejte, až budete tážáni! Co chcete udělat?“

„Pověděť své o panu desátníkovi!“ řekl Kropf a postavil se do pozoru. Himmelstossovi teď přece jen došlo, co se děje, a beze slova se odsunul. Než zmizel docela, sice ještě zahulákal: „To si odskáčete!“ – ale jeho moc byla tatam. Ještě jednou to zkusil s tou oranici, s přískoky a s „K zemi!“ a se vzlyky. Poslechli jsme vždycky každý povel, neboť rozkaz je rozkaz a musí být splněn. Ale plnili jsme povely tak pomalu, že se Himmelstoss div nezbáznil. Nonšalantně a komód jsme klekali na kolena, pak na lokky atakdále; zatím už řval vztekle další povel. Dříve než jsme se my zpotili, on už ochrapěl.

Potom nám dával pokoj. Sice nám pořád ještě nadával do kurev, ale zněl v tom obdiv.

Bylo i mnoho slušných a rozumných desátníků; těch slušných byla dokonce většina. Každý se však chtěl udržet co nejdéle na svém teplém místěčku v zázemí, a toho mohl dosáhnout jenom tím, že dával rekrutům do těla.

V té době jsme zakusili všechny vůbec možné šikany a drezúry kasárenského dvora a často jsme vzteky až brečeli. Někteří z toho i onemocněli, Wolf dokonce zemřel na zápal plic. Ale dát se tím zlomit – to bychom se byli sami považovali za směšná miminka. Stali se z nás lidé tvrdí, neúvěřiví, podezřaví, nelitostní, mstiví, suroví – a to bylo dobře; neboť právě tyto vlastnosti nám chyběly. Kdyby nás byli poslali do zákopů bez takového výcviku, bez této přípravy, většina z nás by se asi byla zbláznila. Ale takhle jsme byli připraveni na to, co nás čekalo.

Nezhroutili jsme se, přizpůsobili jsme se; našich dvacet let, naše mláďa, které mnohé jiné ztěžovalo, nám při tom pomohlo. Nejdůležitější však bylo, že se v nás probudil pocit souměřitelnosti, soudržnosti, který se pak na frontě vystupňoval v to nejlepší, co válka přinesla: v kamarádství!

(Přel. Prantlšek Gel)

Bäumler [bojmejt]; Himmlerstoss [himlštosi]; komád – (zast. hovor.) pohodlně, nenuceně